

บทที่ 1

สาระสำคัญของโครงการ

1.1 หลักการและเหตุผล

ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม พ.ศ.2545 กำหนดให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม การสร้างความเป็นธรรม และความเสมอภาคในสังคม การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและความมั่นคงในชีวิต สถาบันครอบครัว และชุมชน ซึ่งเป็นเรื่องค่อนข้างใหม่สำหรับประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งนี้การที่มนุษย์จะมีความมั่นคงในชีวิตได้จะต้องได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัย การสนองต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ตลอดจนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี และได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ

ในการสร้างหลักประกันของความมั่นคงในชีวิตของมนุษย์ดังกล่าว จำเป็นต้องมีมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการประเมินและติดตามการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในภาพรวมของประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากความมั่นคงของมนุษย์แต่ละด้าน มีหน่วยงานรับผิดชอบแบบแยกส่วน และขาดการบูรณาการเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวชี้วัดให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและสร้างความมั่นคงของมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดความคล่องตัวในทางปฏิบัติ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในฐานะที่เป็นกระทรวงหลักในการทำหน้าที่ดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการศึกษา เพื่อกำหนดหรือสร้างมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและจัดทำมาตรฐานและตัวชี้วัดดังกล่าวอย่างบูรณาการ โดยสอดคล้องกับวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 คือ การเป็นสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ตลอดจนมีความเหมาะสมกับประเทศไทย ทั้งในแนวคุณภาพชีวิต และแนวภาวะคุกคามทางสังคม สำหรับเป็นแนวทางและเกณฑ์ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ปลอดภัย และตอบสนองต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีคุณภาพและมีศักดิ์ศรี นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือในการติดตาม ประเมินผล การพัฒนาประเทศด้านสังคมอีกด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน

- 1) เพื่อศึกษาและประเมินมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- 2) เพื่อพัฒนาและจัดทำมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์

1.3 ขอบเขตการศึกษา

- 1) จัดทำกรอบแนวทางการศึกษา แผนการดำเนินโครงการ กระบวนการ ขั้นตอนการดำเนินงานศึกษา และ พัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์
- 2) ศึกษาและประมวลมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทบทวน และประเมินความเหมาะสมของมาตรฐานที่รวบรวม
 - (1) ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐาน ทั้งปรัชญาด้านตะวันตก และ ตะวันออก
 - (2) รวบรวมมาตรฐานและตัวชี้วัดที่มีทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในขอบเขตความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งประกอบไปด้วย สุขภาพ อาหาร การศึกษา ศาสนาและความเชื่อ ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม บุคคล ครอบครัว ชุมชน เศรษฐกิจ และการเมือง
 - (3) รวบรวมมาตรฐานและตัวชี้วัดอื่น ๆ ที่มีอยู่นอกเหนือจากขอบเขตในข้อ (1) และ (2) พร้อมทั้งวิเคราะห์และประเมินความเหมาะสม
- 3) เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและจัดเวทีระดมความคิดเห็น เกี่ยวกับกรอบมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตคนไทย และวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศตามแผน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์ และเอื้ออาทรต่อกัน ทั้งในแนวภาวะคุกคามทางสังคม และแนวคุณภาพชีวิต โดยจัดใน 4 ภาค ๆ ละ 2 จังหวัด
- 4) จัดทำร่างกรอบมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ในภาพรวม ซึ่งบูรณาการจากมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ที่ศึกษาและประเมินไว้ตามข้อ 2) และผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูล เวทีระดมความคิดเห็นตามข้อ 3)
- 5) นำร่างกรอบมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ที่จัดทำขึ้นไปดำเนินการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ รับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้องใน 4 ภาค ๆ ละ 1 ครั้ง ผู้เข้าร่วมสัมมนาอย่างน้อย 50 คนต่อครั้ง
- 6) ประมวลผลจากการศึกษา จัดทำร่างมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งในแนวภาวะคุกคามทางสังคม และแนวคุณภาพชีวิต
- 7) ศึกษา และประเมินความสอดคล้องเหมาะสมของนโยบายและยุทธศาสตร์ของประเทศภายใต้กรอบมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ที่จัดทำขึ้น

8) ศึกษา ประเมินและเสนอแนะบทบาทและภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ภายใต้กรอบมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ที่จัดทำขึ้น

1.4 กรอบแนวคิดในการศึกษา

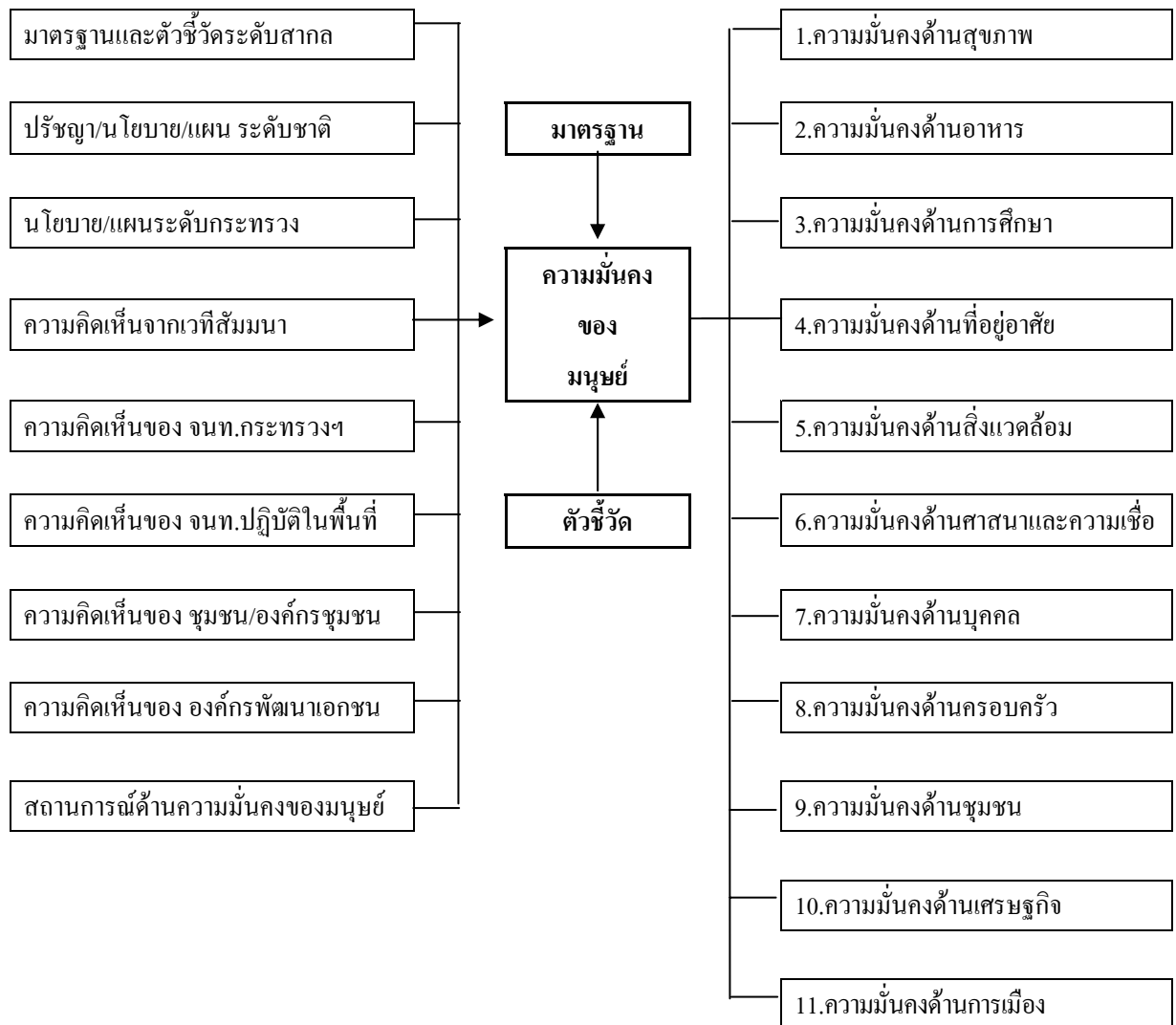
เนื่องจากยังไม่มีผู้ใดศึกษามาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์สำหรับประเทศไทยมาก่อน กรอบแนวคิดในการศึกษาจึงแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1) แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งในเบื้องต้นได้ยึดตามขอบข่ายของหน่วยงาน โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ซึ่งกำหนดองค์ประกอบไว้ 7 ด้าน ได้แก่ (1)ด้านเศรษฐกิจ (2)ด้านอาหาร (3)ด้านสุขภาพ (4)ด้านสิ่งแวดล้อม (5)ด้านบุคคล (6)ด้านชุมชนและ (7)ด้านการเมือง แต่เนื่องจากขอบข่ายดังกล่าวยังขาดความครอบคลุม จึงได้ให้ความสำคัญไว้ ได้แก่ (1)ด้านการศึกษา (2)การศาสนาและความเชื่อ (3)ด้านครอบครัวและ (4)ด้านชุมชน ดังนั้นจึงได้เพิ่มเติมขอบข่ายดังกล่าวให้ครบถ้วนรวมเป็นทั้งหมด 11 ด้าน ทั้งนี้โดยพิจารณาแต่ละด้านจาก 3 ประเด็น คือ (1) ความปลอดภัยจากความต้องการ (2)โอกาสที่เท่าเทียมกัน (3)ความปลอดภัยจากความกลัว กับ 2 มิติ คือ (1)มิติจากปัจจัยภายนอกตัวมนุษย์และ (2)มิติจากปัจจัยในตัวของมนุษย์เองด้วย

2) แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการจัดทำมาตรฐานและตัวชี้วัดซึ่งเป็นประเด็นด้านระเบียบวิธี (Methodology) ในกระบวนการศึกษาและพิจารณาเครื่องมือดังกล่าว

3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงานและแนวคิดที่เกี่ยวข้องจากผู้แทนหน่วยงาน ผู้แทนองค์กรเอกชน และองค์กรประชาชนในฐานะผู้มีประสบการณ์และมีผลกระทบ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามหลักการมีส่วนร่วม

ดังนั้น กรอบแนวคิดในการศึกษาจึงอาจแสดงตามแผนภูมิที่ 1-1 และตารางที่ 1-1 ดังนี้

แผนภูมิที่ 1-1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ตารางที่ 1-1 กรอบมาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์

องค์ประกอบ ด้านสาขาที่ พิจารณา	ขอบข่ายความหมาย	กลุ่มตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ (ทั้งภายนอกและภายในตน)		
		ความปลอดภัย จากความต้องการ (Freedom from Want)	โอกาสที่เท่าเทียม (Equal Opportunity)	ความปลอดภัยจาก ความกลัว (Freedom from Fear)
1. สุขภาพ	สุขภาวะด้านร่างกาย จิต และวิญญาณ จากบริการด้านป้องกัน ส่งเสริม รักษาและฟื้นฟู			
2. อาหาร	สิ่งที่มนุษย์จำเป็นต้องบริโภค (คัมภีร์) เพื่อการดำรงชีวิตอย่าง พอเพียง			
3. การศึกษา	การเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐในทุกรูปแบบ ครอบคลุมองค์ความรู้ และข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต้องรับรู้ และเข้าใจ เพื่อการดำรงชีวิตและปราศจากการครอบงำ			
4. ศาสนาและ ความเชื่อ	การดำรงชีวิตของมนุษย์โดยมีหลักธรรม คำสอน ที่มนุษย์ ยึดถือ ศรัทธา และปฏิบัติตามทั้งด้านกฎเกณฑ์ และด้าน พิธีกรรม โดยปราศจากการครอบงำ			
5. ที่อยู่อาศัย	การใช้ชีวิตส่วนตัวในอาคารหรือสิ่งก่อสร้าง ที่มีความมั่นคง และปลอดภัยจากการไถ่หรือ ไล่ออก หรือการเวนคืนที่ไม่ เหมาะสม			
6. สิ่งแวดล้อม	ความสัมพันธ์ที่ต้องเกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่แวดล้อม และ เป็นผลต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ ดิน น้ำ อากาศ และธรรมชาติ ส่วนอื่น ๆ ที่ต้องปลอดภัยจากสิ่งปนเปื้อน และปลอดภัยจากการ ถูกทำลาย			
7. บุคคล	ความปลอดภัยจากความรุนแรงทางกายภาพ และภัยคุกคาม จากทั้งปัจจัยภายนอก และภายในตนเองที่มีต่อบุคคล			
8. ครอบครัว	การมีสิทธิในการตัดสินใจเลือกคู่ และเลือกมีทายาทด้วย ความพึงพอใจร่วมกัน ทั้งนี้ต่างฝ่ายต่างมีหน้าที่อันเหมาะสม ที่พึงปฏิบัติต่อกัน และปลอดภัยจากการคุกคาม ครอบงำจาก สมาชิกในครอบครัว			
9. ชุมชน	การที่มนุษย์สามารถดำรงอยู่ในกลุ่มคน ซึ่งมีการติดต่อกัน ต่อเนื่อง โดยคงอัตลักษณ์ของตน มีสิทธิ โอกาส และ ศักดิ์ศรี ตลอดจนปลอดภัยจากภาวะคุกคาม ครอบงำ และการ แก้ปัญหาอย่างสันติวิธี			
10. เศรษฐกิจ	การใช้ชีวิตของมนุษย์ในกิจกรรมด้านการผลิต การบริโภค การจ้างงานแจกจ่าย การออม และการลงทุนที่ต้องสามารถ เข้าถึงความต้องการ และโอกาสที่เท่าเทียมกัน			
11. การเมือง	การดำรงชีวิตในสังคมโดยมีสิทธิ โอกาส และศักดิ์ศรีในการ เข้าถึงอำนาจ การตัดสินใจ และการรับผลประโยชน์ สาธารณะ โดยปลอดภัยจากการคุกคาม ครอบงำจากผู้มีอำนาจ และอิทธิพลอื่น ๆ			

1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

1. **มาตรฐาน (Standard)** หมายถึง ข้อกำหนดเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับคุณสมบัติเทคนิค วิธีการ ขั้นตอน การดำเนินงาน ตลอดจนการปฏิบัติและการบริการที่ถือเป็นเกณฑ์ทั่วไปที่ได้รับการยอมรับในการนำไปเป็นกรอบการปฏิบัติ การประเมินผลการปฏิบัติ และการอ้างอิงเทียบเคียงได้

2. **ตัวชี้วัด (Indicator)** หมายถึง คำอธิบายเชิงข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่เป็นรูปธรรม ที่มีกระบวนการเก็บที่เป็นวิทยาศาสตร์ และมีความน่าเชื่อถือ เพื่อบ่งบอกถึงลักษณะที่สำคัญของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะแปรผันไม่หยุดนิ่ง ว่าสภาพแท้จริง ณ เวลาหรือสถานการณ์หนึ่งเป็นเช่นใด ตลอดจนสามารถอธิบายได้ว่าผลของสภาพที่แท้จริงนั้นจะก่อผลกระทบเช่นใด

3. **ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security)** หมายถึง การที่ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัย การสนองต่อความจำเป็นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง (เอกสารกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์: ปรับจากนิยามในแผนพัฒนาสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2545 – 2549))

4. **ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสุขภาพ (Human Security in Health Aspect)** หมายถึง การที่มนุษย์มีสุขภาพะทั้งด้านร่างกาย (Physical) จิตใจ (Mental) และจิตวิญญาณ (Spiritual) โดยพิจารณาจากการเข้าถึงบริการสาธารณสุข ทั้งด้านป้องกันโรค ส่งเสริมสุขภาพ รักษาพยาบาล และฟื้นฟูสภาพ

5. **ความมั่นคงของมนุษย์ด้านอาหาร (Human Security in Food Aspect)** หมายถึง สิ่งที่มนุษย์จำเป็นต้องบริโภคเพื่อการดำรงชีวิต อย่างเพียงพอ เหมาะสม มีประโยชน์ และปราศจากโทษ

6. **ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา (Human Security in Education Aspect)** หมายถึง การเข้าถึงบริการด้านการศึกษาพื้นฐานของรัฐในทุกรูปแบบ (ในระบบ นอกโรงเรียน และตามอัธยาศัย) โดยครอบคลุมองค์ความรู้และข้อมูลข่าวสารที่มนุษย์จำเป็นต้องรับรู้และเข้าใจ เพื่อการดำรงชีวิตอย่างสอดคล้องกับความสามารถในการรับรู้ข้อมูลของกลุ่มเป้าหมาย โดยปราศจากการครอบงำ

7. **ความมั่นคงของมนุษย์ด้านศาสนาและความเชื่อ (Human Security in Religion and Belief Aspect)** หมายถึง การดำรงชีวิตของมนุษย์โดยมีหลักธรรม คำสอน ที่มนุษย์ยึดถือ ศรัทธา และปฏิบัติตาม ทั้งด้านกฎเกณฑ์และด้านพิธีกรรม โดยปราศจากการครอบงำ

8. **ความมั่นคงของมนุษย์ด้านที่อยู่อาศัย (Human Security in Housing Aspect)** หมายถึง การที่มนุษย์สามารถใช้ชีวิตส่วนตัวในอาคารหรือสิ่งก่อสร้าง ที่มีความมั่นคง และ ปลอดภัยการไล่ออก ไล่ออก หรือการเวนคืนที่ไม่เหมาะสม

9. **ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสิ่งแวดล้อม (Human Security in Environment Aspect)** หมายถึง สภาพของความสัมพันธ ที่มนุษย์ต้องเกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่แวดล้อม และเป็นผลต่อการ

ดำรงชีวิต ได้แก่ ดิน น้ำ อากาศ และธรรมชาติส่วนอื่น ๆ ทั้งนี้ ธรรมชาติที่แวดล้อมดังกล่าวต้องปลอดจากสิ่งปนเปื้อน และปลอดจากการถูกทำลาย

10. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านบุคคล (Human Security in Personal Aspect) หมายถึง ความมั่นคงปลอดภัยจากความรุนแรงทางกายภาพ และภัยคุกคามจากปัจจัยทั้งปวงที่มีต่อบุคคล ได้แก่ การประทุษร้าย อาชญากรรม การทำงาน อุบัติเหตุ และภัยคุกคามต่อตนเอง เช่น การทำร้ายเด็ก การข่มขืน การทรมานร่างกาย การใช้สารเสพติด และการฆ่าตัวตาย (ภัยคุกคามต่อตนเอง) ฯลฯ เป็นต้น

11. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านครอบครัว (Human Security in Family Aspect) หมายถึง การที่มนุษย์มีสิทธิและความชอบธรรมตามกฎหมายของบุคคลในการตัดสินใจเลือกคู่ และเลือกมีทายาทด้วยความพึงพอใจร่วมกัน ทั้งนี้ต่างฝ่ายต่างมีหน้าที่อันเหมาะสมที่พึงปฏิบัติต่อกัน โดยมีการให้คำปรึกษาแนะนำทั้งก่อน ระหว่าง และภายหลังการครองคู่ ในกรณีที่มีปัญหาอันเกิดจากความขัดแย้งกัน ย่อมมีสิทธิรับคำปรึกษา แนะนำ และความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเฉพาะ เพื่อให้เกิดความมั่นคงในครอบครัว ในฐานะที่เป็นสถาบันพื้นฐานของสังคม และการปลอดจากการคุกคาม ครอบครัวจากสมาชิกในครอบครัว

12. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านชุมชน (Human Security in Community Aspect) หมายถึง การที่มนุษย์สามารถดำรงอยู่ในกลุ่มคนแห่งหนึ่งแห่งใด ซึ่งมีการติดต่อสัมพันธ์กันในช่วงระยะเวลาที่ต่อเนื่อง โดยการดำรงอยู่นั้นสามารถคงความเป็นอัตลักษณ์ของตน มีสิทธิ โอกาส และศักดิ์ศรี ตลอดจนปลอดจากภาวะคุกคามและครอบงำจากสมาชิกชุมชน กรณีมีความขัดแย้งใช้การแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี

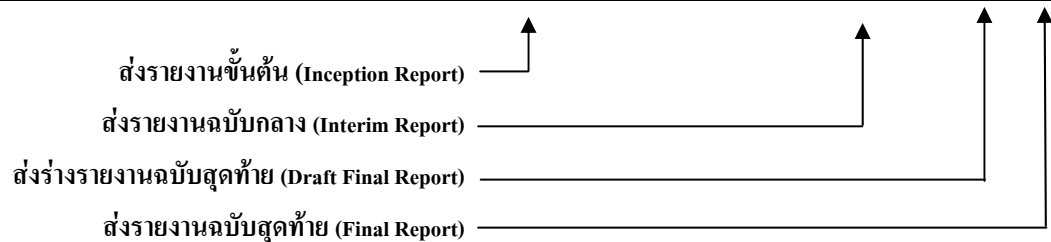
13. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านเศรษฐกิจ (Human Security in Economic Aspect) หมายถึง สภาพการใช้ชีวิตของมนุษย์ในกิจกรรมด้านการผลิต การบริโภค การจำแนกแจกจ่าย การออม และการลงทุนที่ต้องสามารถเข้าถึงความต้องการ และโอกาสที่เท่าเทียมกัน

14. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการเมืองและการปกครอง หมายถึง (Politic and Administration Security) หมายถึง การที่มนุษย์สามารถดำรงชีวิตในสังคมโดยมีสิทธิ โอกาส และศักดิ์ศรีในการเข้าถึงอำนาจ การตัดสินใจ และการรับผลประโยชน์สาธารณะ โดยปลอดจากการคุกคามครอบงำจากผู้มีอำนาจและอิทธิพลอื่น ๆ

1.6 แผนการดำเนินงาน

ตารางที่ 1-2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมและระยะเวลาศึกษาตามแผน

กิจกรรม	เดือน				
	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1.วางแผนดำเนินการ และ นำเสนอรายงานขั้นต้น (Inception Report)	●—●				
2.ทบทวนและรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้อง	●—●				
3.จัดเตรียมเครื่องมือและประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อกำหนด กรอบการศึกษาและปรับปรุงตัวชี้วัด	●—●				
4.การระดมความคิดเห็นต่อกรอบมาตรฐานตัวชี้วัด ความมั่นคงของมนุษย์ ระดับจังหวัด (8 จังหวัด)	●—●				
5. การประชุมรับฟังความคิดเห็นระดับภูมิภาค (4 ภาค)		●—●			
6. การรวบรวมข้อมูลภาคสนามแต่ละภาคและราย จังหวัดใน 4 ภูมิภาค 8 จังหวัด			●—●		
7.ประมวลผลข้อมูล			●—●		
8.จัดทำและเสนอรายงานฉบับกลาง (Interim Report)			●—●		
9.สัมมนารับฟังความคิดเห็นด้านวิชาการ				●●	
10.จัดเตรียมร่างรายงานฉบับสุดท้าย				●—●	
11.นำเสนอร่างรายงานฉบับสุดท้าย (Draft Final Report)					●●
12.ปรับแก้รายงานฉบับสุดท้าย					●—●
13.ส่งรายงานฉบับสุดท้าย (Final Report)					●●

1.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) มาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์สำหรับประเทศไทยที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตคนไทย ในแนวคุณภาพชีวิตและแนวภาวะคุกคามทางสังคม
- 2) รายงานการศึกษามาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์เชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ของประเทศ และเชิงบทบาทและภารกิจของกระทรวง
- 3) รายงานการศึกษาและเสนอแนะแนวทาง รูปแบบการพัฒนาปรับปรุงมาตรฐานและตัวชี้วัดที่จัดทำขึ้น